

Marek BODZIONY

ROŻNÓW

Uważany za najpiękniejszą górską rzekę Polski, Dunajec przegrodzony został trzema zaporami - w Czorsztynie, Rożnowie i Czchowie. źródła Dunajca znajdują się w Tatrach - biorące tu swój początek potoki Czarny i Biały Dunajec uważane są za równorzędne odcinki tej rzeki.

O ujarzmieniu kapryśnego i powodującego groźne powodzie Dunajca zaczęto myśleć już pod koniec I Wojny Światowej jednak dopiero tragiczna w skutkach powódź w lipcu 1934 r. spowodowała przyspieszenie decyzji. Realizacja projektu zapory w Rożnowie (opracowanego w latach 1920-30 w

Biurze Dróg Wodnych Ministerstwa Komunikacji pod kierownictwem prof. Karola Pomianowskiego) rozpoczęła się w lutym 1935 r. Napełnianie zbiornika rozpoczęto w drugiej połowie 1941 r., a jego całkowite wypełnienie nastąpiło w 1943 r. po letnich wezbraniach. Zapora stanęła w poprzek "pętli rożnowskiej" w przepięknej dolinie. Żelazno-betonowa zapora ma 550 m długości, jej szerokość w koronie wynosi 9 m, a wysokość 32.5 m.

Miejsce, w którym stanęła zapora owiane było złą sławą. Z burzliwej toni wąskiego przesmyku sterczały kamienie -

samorody, zwane przez ludność "diabelskim mostem". Na ich grzbietach i zdradliwych progach rozpruwały się tratwy i rozlatywały łodzie. Kamienie znalazły się tu, jak głosi legenda, za sprawą diabła, który usiłował zbudować most, bowiem założył się z pewnym chłopem, że przejdzie Dunajec suchą nogą. Wyłamywał więc diabeł kamienie z gór, znosił je nad rzekę i rzucał w topiel. Lecz dzieła swego nigdy nie mógł dokończyć, bo choć zakład zawarto na 30 lat, praca musiała być wykonana w ciągu jednej nocy i ukończona o wschodzie słońca. A właśnie o wschodzie pasący owce chłop śpiewał "Zawitaj ranna jutrzeńko" i słowa tej pieśni wytrącały głowy z diabelskich szponów. Po nie ukończonym "diabelskim moście" nie ma dziś śladu - stoi tu teraz zapora. Jezioro Rożnowskie przypomina zarysem nieregularne "S" i w zależności od stanu wody liczy od 18 do 20 km długości oraz średnio 1 km szerokości. Tylko w niektórych miejscach szerokość osiąga 2 km. Cały zbiornik liczy od 16 do 20 km² powierzchni. Również jego głębokość zmienia się w zależności od stanu wody - obok zapory wynosi ok 30 m, ale w południowej części (na linii Tęgoborze-Zbyszyce), przy niskich stanach wody tworzą się płytkizny i muliska. W ostatnich latach zmieniono założenia eksploatacyjne zbiornika, dzięki temu poziom wody w miesiącach letnich utrzymywany jest nieco wyżej.

NOWY SĄCZ

Niemniej jednak w pierwszej połowie lat osiemdziesiątych, kiedy zaczynałem moją przygodę z windsurfingiem, żeby popływać na desce w okolicach Tęgoborzy, należało cały sprzęt umieścić na łodzi wiosłowej i brodząc po kolana (albo i głębiej!) w mule przepychać się na głębszą wodę. Kiedy można było już wsadzić miecz pływalimy na deskach, mając jednak na uwadze fakt, że przy zbyt gwałtownym upadku lądowało się w mule.

Nieregularny kształt jeziora uwarunkowany jest morfologią doliny Dunajca. Silnie rozwiniętą linię brzegową cechują liczne półwyspy oraz zatoczki znajdujące się u ujścia potoków wpadających do Dunajca. Począwszy od zapory, jezioro tworzy zakole o szerokości około 500 m, obramowane z lewej strony stokami zalesionej Ostrej, a z prawej wzgórzem Łaziska. Dalej jezioro rozszerza się do 800 m. Po atrakcyjnym pod względem krajobrazowym i stromym brzegu biegnie droga Gródek-Rożnów. Z kolei następuje skręt na południe i silne zwężenie (250 m) między Tabaszową a Wiesiółką. Aż do następnego zwężenia o szerokości 500 m usytuowanego między półwyspem Koszarka a stokami Tabaszowej, jezioro ma bardzo urozmaiconą linię brzegową. Wyróżnić tu można zatokę Bartkowską, wnikającą w dolinę potoku Podolanka oraz wyspę Grodzisko, popularnie zwaną "Małpią Wyspą". Następna część jeziora ciągnie się aż do kolejnego zwężenia na linii Tęgoborze-Zbyszyce, ma mniej rozwiniętą linię brzegową i nie jest tak atrakcyjna krajobrazowo. Obszar zbiornika zamknięty liniami Tabaszowa-Sienna i Tęgoborze-Zbyszyce tworzy jednak największe rozlewisko jeziora Rożnowskiego i stanowi centrum sportów wodnych jeziora. Górny odcinek jeziora - czyli jego cofka powyżej miejscowości Tęgoborze jest płytki i silnie zamulony.

Pod względem nawigacyjnym obszar ciekawy krajobrazowo, niemniej jednak z uwagi na występowanie licznych dolin wiatr ma tendencje skręcające i przychodzi w szkwałach. Wiatr wieje najczęściej w miesiącach wiosennych i jesienią - zwłaszcza gdy z gór spływa "hałny". W miesiącach letnich panuje z reguły cisza, rzadko zakłócana mocnym wiatrem, który wiąże się ze zmianami pogody.

Najbardziej popularnym sportem wodnym jest tutaj żeglarstwo jachtowe. Coraz częściej (niestety!) pojawiają się motorówki, których używanie było do niedawna zakazane z uwagi na "strefę ciszy" jaka była ustanowiona na jeziorze. Na jeziorze pływają również deski, lecz nie jest ich zbyt dużo. Przeważają deskarze spoza regionu, a nie jak można przypuszczać surferzy nowosądecki -

Nowy Sącz leży przecież zaledwie kilkanaście km od zbiornika. Żeglarstwo nad Jez. Rożnowskim działa i rozwija się pod patronatem Nowosądeckiego Okręgowego Związku Żeglarskiego. To z jego inicjatywy działają na terenie jeziora kluby sportowe, organizowane są zawody, prowadzone szkolenia i egzaminy na stopnie żeglarskie. Kluby sportowe, prowadzące działalność regatową (w tym klasa deska z żaglem), to przede wszystkim: Yacht Club PTTK "Beskid" oraz Międzyszkolny Uczniowski Żeglarski Klub Sportowy "Nowy Sącz" z siedzibą w Znamirowicach.

Krótki przewodnik po najbardziej popularnych miejscowościach Jez. Rożnowskiego:

Tęgoborze:

Wieś o charakterze krajobrazowo-wypoczynkowym, położona na lewym brzegu jeziora przy głównej drodze Kraków-Nowy Sącz-Krynica (do Krakowa ok. 90 km, do Nowego Sącza 10 km). Najwcześniejsze wzmianki o wsi pochodzą z XIV w., biegł wtedy tędy szlak handlowy na Węgry. Obecnie wieś znana jest z sadownictwa. Brzeg w okolicach Tęgoborza jest płaski i porośnięty trawą. Łatwy dostęp do wody zwłaszcza dla deskarzy. W miesiącach letnich może być jednak trochę utrudniony, gdyż niskie stany wody powodują tworzenie się łach błotnych i znaczne zmniejszenie głębokości wody. Zatoka Tęgoborska jest bardzo dobrym miejscem do windsurfingu zwłaszcza na wiosnę i jesienią, praktycznie niezależnie od kierunku wiatru. Usytuowanie tego obszaru pomiędzy szerokimi dolinami powoduje, że wiatr wieje tutaj bez zakłóceń, a co za tym idzie trochę mocniej niż w innych miejscach jeziora. Główny ośrodek wypoczynkowy to kemping SKS "Start" z placem namiotowym lub możliwością wynajęcia domków. Adresy: Ośrodek Sportów Wodnych SKS "Start" tel. (018) 444-90-37.

Zbyszyce:

Malowniczo położona wieś na prawym brzegu jeziora Rożnowskiego. Dawna wieś została niemal w całości zatopiona w czasie budowy zapory, na szczęście ocalały zabytki: zespół dworski oraz kościół z 1447 r. Do Zbyszyc można dojechać od strony Nowego Sącza, kierując się na Gródek nad Dunajcem lub od strony Krakowa (malowniczą trasą wzdłuż jeziora), należy wówczas skręcić na drogę na Rożnów. Brzegi pokryte trawą, dno jest jednak bardzo muliste i w miesiącach let-

nich odsłania się wielka łacha mułu w znacznym stopniu ograniczająca obszar pływania.

Znamirowice:

Wieś położona na lewym brzegu jeziora (pierwsze wzmianki w 1629 r.). Dojechać do niej można skręcając u podnóża góry Just w Tęgoborzu (rozjazd obok stacji CPN). Znamirowice, to przede wszystkim dwa ośrodki ZNTK Nowy Sącz i Yacht Club PTTK Beskid. Ośrodek YC Beskid stanowi również główną bazę żeglarstwa regatowego nad Jez. Rożnowskim i jak sądzię centrum windsurfingu. Ośrodki leżą w zatoce o dość uciążliwych warunkach wietrznych - wypłynięcie czy powrót do brzegu stanowi czasem problem z uwagi na szkwały i zmienny kierunek wiatru. Zejście do wody po betonowym pirsie lub po kamieniach (umocnienie brzegu). Daje to jednak dostęp do największego rozlewiska jeziora - niezależnie od stanu

Rożnów

Bartkowa

Gródek nad Dunajcem

Gródek nad Dunajcem

Gródek nad Dunajcem

Gródek nad Dunajcem

Gródek nad Dunajcem

Gródek nad Dunajcem

Gródek nad Dunajcem

Gródek nad Dunajcem

Gródek nad Dunajcem

Gródek nad Dunajcem

Gródek nad Dunajcem

Gródek nad Dunajcem

Gródek nad Dunajcem

Gródek nad Dunajcem

Gródek nad Dunajcem

Gródek nad Dunajcem

Gródek nad Dunajcem

Gródek nad Dunajcem

Gródek nad Dunajcem

18) 441-77-90

Tabaszowa:

Wieś położona na lewym brzegu jeziora na wzgórzu, u podnóża którego znajduje się pole namiotowe. Zejście do wody po trawie, dno jest piaszczyste. Pomimo, że Tabaszowa znajduje się w zwężeniu jeziora, nie ogranicza to jednak obszaru pływania, gdyż jest stąd bardzo blisko do rozlewiska Zbyszyce-Tęgoborze-Znamiowice-Sienna. Praktycznie od Tabaszowej (w kierunku Rożnowa) zaczyna się obszar przezroczystej wody, gdyż ze spowolnionych rozlewiskiem wód Dunajca wytrąca się muł. Adresy: Ośrodek Hotelowo Wypoczynkowy "Uroczysko" Sp.z o.o. tel. (0-18) 440-30-20

wody. Duży obszar pływania to jedna zaleta tego miejsca, druga to to, że jest on w miarę równy. Na korzyść tego właśnie miejsca przemawia również zaplecze. Można tu zjeść i znaleźć nocleg (choć z rozbiciem namiotu może być kłopot). W Znamiowicach, na terenie przysiółka "Zapaść" warto zobaczyć tzw. "Most Stacha" przypominający rzymską budowlę. Obiekt ten, mający 12 m długości, 6 m szerokości i 15 m wysokości wybudował tutejszy gospodarz Jan Stach, zmuszony do tego przez swojego nieżyczliwego sąsiada, który zagroził mu dojazd do drogi Tabaszowskiej. Stach wybudował wyłącznie własnymi siłami 500 m drogi i wspomniany most nad jarem, uzyskując w ten sposób połączenie "Zapaści" ze światem. Adresy: Ośrodek Żeglarski PTTK "Beskid" Yacht Club tel. (0-18) 444-91-00, Ośrodek Wypoczynkowy "Znamiowice" tel. (0-18) 444-90-04, Ośrodek Sportów Wodnych AWF Kraków tel. (0-18) 444-90-36

Sienna:

Wieś położona na prawym, wschodnim brzegu Jez. Rożnowskiego. Do Siennej można dojechać zarówno od strony Krakowa (skręt na Rożnów - droga biegnie wzdłuż jeziora), jak i od strony Nowego Sącza (w Dąbrowej trzeba skręcić na Gródek nad Dunajcem). Nad jezioro można się dostać skręcając przy moście na piaszczysto-mułową plażę. Na niej można rozbić namiot. To dobre miejsce dla uprawiania windsurfingu. Zatoka z plażą umożliwia swobodny dostęp do jeziora. Adresy: Ośrodek Wypoczynkowy "Wrzos" tel. (0-

Gródek nad Dunajcem:

Największa chyba miejscowość wypoczynkowa nad Jeziorem Rożnowskim. Pierwsze wzmianki pochodzą z 1629 r. W czasie okupacji hitlerowskiej gubernator Frank wybudował tu willę z pływającym basenem kąpielowym. Znajdują się tutaj ośrodki wczasowe oraz bardzo duże pole namiotowe, położone nad samym zbiornikiem. Do Gródka prowadzi droga z Krakowa - należy skręcić w lewo za miejscowością Wytrzyścza lub z Nowego Sącza - rozjazd w miejscowości Dąbrowa. Dostęp do wody po płaskim i piaszczystym brzegu. Dobre zaplecze powoduje, że w sezonie miejscowość ta

jest zapełniona turystami i wczasowiczami. Do atrakcji tej części jeziora należy jedyna wyspa zbiornika - wyspa Grodzisko, popularnie zwana "Małą Wyspą". Jest ona siedliskiem ptactwa wodnego. Na wyspie znajdują się zarośnięte ruiny rycerskiego zamku z XIV w. Jest to nienajlepszy obszar nawigacyjny, wymaga on od amatorów windsurfingu omijania szerokim łukiem wyspy Grodzisko, gdyż zakłóca ona wiatr. Niemniej jednak za wyspą znajduje się duże rozlewisko umożliwiające swobodne żeglowanie. Adresy: WOPR - posterunek wodny tel. (0-18) 440-10-38, Hotel "Gródek-Relaks" Sp. Z o.o. tel.(0-18) 440-10-45, Ośrodek Wczasowy KW Policji w Krakowie tel. (0-18) 440-10-03, Ośrodek

18) 440-30-12, Pensjonat "Stalownik" tel. (0-18) 440-10-21

potęgę.

Informacje o jeziorze Rożnowskim można również znaleźć w Interencie:

<http://www.pk.edu.pl/~s-1/s-15/dziobak/surf/miejsca/Roznow.htm>

www.dziobak.pl

W artykule wykorzystano:

L. Bochenek "Dolina Dunajca", K.A.W., Kraków 1987
Z. Kruczek "Jeziora Rożnowskie i Czchowskie", Wyd. PTTK "Kraj", W-wa-Kraków 1986
"Almanach Sądecki Nr 2", Oddział Wojewódzki Stowarzyszenia PAX w Nowym Sączu 1993
A. Czarnowski "Kraina tysiąca źródeł", Wydawnictwa Szkole i Pedagogiczne, Łódź 1975

Rożnów:

Miejscowość, od której wzięła nazwę zaporę i jezioro. Wzmianki o wsi pochodzą z XIV w. Wieś była w posiadaniu wielu właścicieli m.in. Zawiszy Czarnego z Grabowa (bohatera spod Grunwaldu). Jezioro tworzy tu rozlewisko umożliwiające uprawianie sportów wodnych. Brzegi trawiaste i piaszczyste dno umożliwiają łatwy dostęp do wody. Do atrakcji Rożnowa zaliczyć można ruiny zamku Rożnów (od których pochodzi nazwa wsi) oraz drewniany bezwieżowy kościółek z XVII w. Warto zobaczyć również samą zaporę. Do Rożnowa prowadzi droga z Krakowa (skrzyżowanie za miejscowością Wytrzyścza) lub z Nowego Sącza przez Gródek nad Dunajcem. Adresy: Dom Wypoczynkowy tel. (0-18) 440-30-12, Ośrodek Wczasowy "Wujek" tel. (0-18) 440-30-67, "Rożnowianka" Zakład Energetyczny Kraków S.A. tel. (0-18) 440-30-62

Zapraszam wszystkich miłośników windsurfingu do odwiedzenia tego pięknego jeziora, zwłaszcza na wiosnę i jesienią kiedy to "falny" pokazuje tu całą swoją

W c z a -
sowy PPZUKP
(Koszarka) tel. (0-18) 440-10-05, Ośrodek Wczasów Letnich ZZPGKIPT tel. (0-18) 440-10-14

Bartkowa:

Jezioro w tym rejonie zwęża się co zmusza amatorów żeglarstwa i windsurfingu do szukania czystego wiatru w szerszych rejonach zbiornika. Brzeg porośnięty trawą, a dno piaszczyste. Można tu rozbić namiot lub korzystać z miejsc noclegowych w licznych ośrodkach wczasowo-wypoczynkowych. Do atrakcji zaliczyć można jedyny nad jeziorem statek "białej" floty, który wyrusza na wody jeziora spod pensjonatu "Stalownik". Dojazd od Krakowa lub Nowego Sącza jak do miejscowości Gródek nad Dunajcem. Adresy: Ośrodek Wczasowo Szkoleniowy "Bartek" tel. (0-

